

АНКЕТА С УЧИТЕЛИ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Учителят прави училището (На въпросите отговаря Румяна Генчева)

Румяна Генчева Методиева е родена в Сливен. Завършва „Българска филология“ във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. От 1985 година до днес е учител по български език и литература в родния си град Твърдица, обл. Сливен. Съставител и редактор е на поредицата издания „Училищен алманах“. През 2006 година получава награда от МОН за цялостна професионална трудова дейност в системата на народната просвета.

1. Какви са родовите и личните измерения на името и презимето Ви? Как съзнавате родовата традиция чрез името, което носите, и чрез фамилията, която сте наследили?

1. Казвам се Румяна Генчева Методиева. Личното ми име по традиция се свързва с имената на двете ми баби – Радка и Армяна. Но точно изборът на името Румяна има друга история.

В юношеските си години майка ми чела един разказ за Румяна войвода. Била силно впечатлена от героинята и нейната смелост. Запомнила и името – то не е много популярно сред женските имена, но съдържа много символика. Моминската ѝ мечта да стане майка вече имала и име на въображаемото дете.

След години мечтата се осъществила. Родило се момиче. А името, носено години в съзнанието на майка ми, било дадено на новия член на рода.

Баща ми се казва Генчо. Той е от с. Коларово, на 15 километра от Стара Загора. В този край името Генчо е много разпространено. Той носи името на своя дядо.

Преди години, когато аз трябваше да избирам име на детето си, потърсих информация за името Генчо. Не намерих никаква интересна информация, но и аз се понесох по течението. В родното село на баща ми всички Генчовци имаха внуци, кръстени Евгени. Моят син също се казва Евгени.

От най-ранна възраст в семейството ми се говореше за хора от двата рода – на майка ми и на баща ми. Слушала съм много истории за интересни и колоритни хора, мои роднини. И винаги разговорите са завършвали с напомнянето: „Виж какви хора е имало в този род. Тръгнали са от село, но не са се уплашили от предизвикателствата на града. С труд и учене са успели да се наложат. Ти и братовчедите ти не трябва да прекъсвате традицията“. Е, кой би си и помислил да я погазва?

И двата рода – на майка ми и баща ми – допреди няколко години редовно провеждаха родови срещи. И на тях се случваше нещо, което не може да се разкаже – трябва да се почувства. Стоиш пред родословното дърво, четеш имена, слушаш истории и нещо в душата ти трепва: „В моите жили тече стара българска кръв. Не може тази кръв да умре. Трябва синът ми и неговите деца да застанат на това място и да преживеят същото, което преживявам аз в този момент“.

2. Детството... Когато си дете, искаш вече да си пораснал, а пораснеш ли – сънуваш детските игри и си мечтаеш утре отново да се върнеш при рошолоявите си другари и да се впуснете в несвършващите игри и развлечения.

И с мене е така. Колкото повече се трупат годините и животът ми навлиза в последното си измерение, толкова по-често се връщам към безгрижието на едно друго време.

Израснах в квартал с малко деца – мои връстници. Повечето деца бяха по-големи от мене и се ползвах с преимуществото да ме „обгрижват“ и глезят повече от необходимото. Е, понякога ставах и изкупителна жертва, но това са рисковете да бъдеш дете.

По времето на нашето детство децата не само играеха, но и помагаша на по-възрастните хора. Помня летата с Тимуровските команди, с паролите и тайните дневници. Задължително на една-две седмици организирахме „Квартален театър“ за по-възрастните. Сценичните трески, пресъхването на устата, сладката радост от ръкоплясканията – това са само част от преживяванията.

Доста дни съм прекарвала с баба и дядо на ливадата, на лозето и на пчелина. Помня как ме караха по обяд да ходя за вода на една стублица. По това време вече бях в началното училище и обичах да чета партизански романи. Като тръгнах за вода, си представях, че съм някоя от героините в книгите. Вживях се в ролята и изтръпвах от страх при всеки шум в полето.

В летните вечери играехме на народна топка, на чилик, на криеница. Много популярни бяха игрите на държави, на филми, на развален телефон.

2. С какво помните детството си и как то живее днес у Вас? Посочете някои от любимите си детски игри. Сега децата играят ли ги? В какво се е изразявала връзката Ви с природата и природната среда? Помните ли първите си детски шеги? Какво е за Вас чувството за хумор?

Детските ми години преминаха в малък град, по-близък до категорията „град от селски тип“. Природата беше естественият фон и реалната среда, сред която съм израснала. Вече споменах за ливадата, лозето и пчелина. Твърдица е разположена между Стара планина и Средна гора и това само по себе си показва, че не е имало нужда нарочно да се търси природа. Ние растяхме сред нея и с нея.

Често пъти с моите по-големи какички от квартала излизахме в гората. Те ме караха да наблюдавам дърветата, растенията. Разказвах ми какво са научили за тях в училище, караха ме да ги опишвам. Едната рисуваше много добре и въщи рисуваше пейзажи, като ми обясняваше техниките на смесване на бои, как се поставя фон и т.н. За малко дете подобни занимания може би се определят като скучни, но на мене ми беше забавно.

Имахме един близък, който притежаваше изключително чувство за хумор. Беше много забавен и с нетърпение очаквах да го видя на пътната врата. Винаги беше зареден с поредица от истории, коя от коя по смешни и забавни. Най-напред само го слушах. После започна да ме пита това-онова. Аз му отговарях „по правилата“ и той винаги ме хващаше „в капан“ – така извърташе моя отговор, че всички почваха да ми се смеят.

С времето свикнах с шегите му и започнах да не му оставам дължна в отговорите си.

Това беше в детството. Този човек отдавна не е сред живите. Отдавна и аз се научих как да се държа с по-възрастните и с помалките. От позицията на днешния ден не мисля, че имам силно развито чувство за хумор, но много харесвам хората, които имат смелостта да посрещнат предизвикателствата на живота с усмивка. Мисля, че у българина хуморът е генетично заложен и на това се дължи способността му да оцелява.

3. За хората от моето поколение образованието беше цел, чрез реализирането на която можехме да намерим мястото си в живота. Получиш ли добро образование, значи ще бъдеш достоен човек.

За днешното поколение това звучи малко помпозно и предизвиква усмивки. Но за моето поколение единственият начин да научиш нещо, беше да се образоваме. А учителят сам по себе си беше институция.

Завършила съм гимназия. Това беше детската ми мечта. Исках да уча основите на всички общообразователни предмети. Най-интересна ми беше литературата. И никога не съм имала съмнение каква искам да стана – учителка. Но от онези, които много знаят и

3. Разкажете за своите учители по български език и литература. Какво е мнението Ви за ролята на устната и на писмената реч на детето, когато сте били ученик и след като сте станали учител?

учениците много ги обичат. В моето семейство и в рода ми няма учители. Трябваше да си търся модели за подражание сред действащите учители. Оказа се, че не е много трудно да намеря добри примери.

Бях в осми клас, когато в училище дойде млада, току-що завършила Великогърновския университет учителка по литература. Всички ученици обичат младите учители и очакват с тях да е „по-лесно“. В нашия случай втората част не се получи. Оказа се, че ще се работи много сериозно и ще се чете не само от учебника.

Тази учебна година мина бързо. Но научих много нови неща – за книги, писатели, театрални постановки, артисти. Разбрах, че знанието е необятно и аз съм само една пращинка, която, ако не иска да бъде отнесена от вятъра, трябва да превърне нощите в дни.

В гимназиалния курс имах само една учителка по български език и литература. Млада и амбициозна. Сега вече трябваше ние сами да търсим отговорите на многото и интересни въпроси, поставени в литературните текстове. В часовете се спореше. А за да спориш, значи да имаш аргументи, да умееш да четеш „между редовете“. Беше много интересно.

Тези две учителки – Валентина Мичева и Радка Сиракова – в значителна степен изградиха моята представа за учителя по литература, който не само дава знания, но и самият е знание.

В университета срещнах други, не по-малко интересни преподаватели. По време на студентската си практика наблюдавах много добри и ерудирани базови учители. Запазила съм добри впечатления и от тях.

В миналото се даваха много творчески съчинения на учениците. Днес ги караме да пишат есега, без те да познават стойностните образци в тази посока. Така се пишат едни вяли, емоционално „напомпани“ текстове, създавани, за да се харесат на четящия, а не да заявят гражданска позиция. Винаги съм считала, че часовете по литература са часове по човекознание. Мисля, че ако учебната програма даде повече време за разсъждение върху художествения текст, от това ще спечели цялото общество. Съвременните деца няма с кого да си говорят – родителите са ангажирани, учителите гонят разпределения. А къде остана човекът? Време е да помислим и в тази посока.

4. В кой университет сте следвали и каква специалност? Споделете някои от идеите, които са се зародили у Вас като студент.

4. Завърших ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ специалност „Българска филология“ през 1985 година. Мисля, че пребиваването ми в университета ме срещна с едни от най-значимите преподаватели в историята на това висше училище. Не по-малко интересни бяха и колегите – хора с нестандартно мислене, превърнали следването си в кауза.

Отново ще спомена и ролята на базовите учители. За нас, студентите, които твърдо бяхме решили да ставаме учители, те бяха специ-

ални. Не само защото умееха да вдворят ред сред шумното ученическо общество, но и за 45 минути да свършат толкова много неща: да проверят старите знания, да поставят темата, да беседват, да обобщят и още много други неща, за които ние си мислехме, че са нужни цели дни. С наблюдението на техните уроци се раждаха и много идеи.

Като студентка, у мен се роди идеята най-доброто от ученическите писмени работи да се издава в специален свитък. Години по-късно успях да реализирам тази идея в моето училище. Вече 11 години издаваме „Училищен алманах“.

Друга интересна идея беше в часовете по литература да се използват и други изкуства – музика, живопис. Подготовката на подобен тип уроци изисква много време, консултации със специалисти в съответната област. Но часовете се превръщат в спектакли. А и литературата не може да се разглежда сама за себе си. Тя е етап от развитието на определено направление и носи всичките му особености. Правила съм подобни уроци и са се получавали много добри резултати.

Вече споменах, че следването ми премина в група от нестандартно мислещи студенти. Семинарните занятия много често преминаваха в сериозни дебати. Чувах се интересни, непопулярни мнения. Още в първите ми учителски години използвах дискусиите, предимно при по-големите ученици. Така литературните дебати се утвърдиха в педагогическата ми практика.

5. Кога и къде сте започнали учителската си професия? Кое е било водещо в първоначалните Ви учителски години – научното познание по предмета или методическите похвати? Откъде сте черпили методическите си решения при преподаването – от литературознанието/езикознанието, от текста, от методиката?

5. Започнах работа в ОУ „Н. Прокопиев“ – с. Сборище, през учебната 1985/1986 година като учителка на IV и VII клас. Студентската ми практика беше в гимназиален курс и „слизането“ при учениците от IV клас малко ме притесни. Децата бяха много любознателни, но носеха стереотипа на началното училище. Известно време се учехме взаимно и това ни помогна да се опознаем много добре. Не мога да не спомена, че с повечето от тези първи мои ученици останахме добри приятели и до днес, а и не без гордост ще споделя, че някои от тях ми станаха колеги.

Всеки начинаещ учител за една седмица в училище разбира, че главата му е пълна със знания, които почти не са му нужни, и че преди да образова, често се налага да възпитава. Така наученото в часовете по методика на обучението някак „увисва“ във въздуха. Нужно е време, за да разбереш, че няма напразно научени неща. Връщайки се назад в годините, мога да кажа, че за младия учител от особено значение е научното познание по предмета. Когато, заставайки пред децата, устата ти пресъхва, а пулсът е 200, ако не си сигурен в това, за което ще говориш, ако не можеш, ако се наложи, да обясниш нещо, което се учи в по-горен клас, твоят авторитет ще се срине за секунди. Затова научното знание трябва да се владее в детайли.

Методиката се определя от нивото на класа, в който влизаш. Аз делея методиката на две – научна и практическа. Теоретичните знания се получават в университета, а се усъвършенстват в училище. В точно определено училище, където влизаш като действащ учител. Интелектуалното ниво на децата, интересите им, амбициите им определят избора на методически решения.

Каго млада учителка, а и до днес, следя методическите издания. Списание „Български език и литература“, във формата му допреди 7 – 8 години, даваше прекрасни методически разработки, които можеха да послужат както на младия, така и на опитния учител.

В началото на учителската ми практика много често в Сливен се организираха открити уроци. Базовите учители представяха интересни методически решения. Много полезни за мене бяха обсъжданията, които се правеха след занятията. Споделяха се мнения, предлагаша се други решения и подходи. За младия учител, който работи в съответния клас, това беше истинска практическа школа.

И до днес в часа по литература разчитам основно на текста. В него се крие всичко, до което ученикът трябва да достигне. Необходимо е учителят да създаде атмосфера, за да бъде разбран този текст. Съвременните младежи не желаят да мислят. Те искат да получават истините наготово. Големите текстове ги уморяват, поезията се опитват да приемат буквално. Ако не искаме да ги оставим емоционално осакатени, трябва да ги върнем към текстовете. В това отношение училищната програма е длъжница.

6. Колко години учителски стаж имате и кои години смятате за най-плодотворни?

6. Учителка съм вече 30 години – от 1985 година до днес. Преподавала съм във всички класове – от IV до XII. В периода 1989 г. – 2000 г. работих само в гимназиалния курс. Тези години на прехода имаха своите рефлексии и в училище. Действащите учебници се оказаха морално остарели, нови не се издаваха (поне в началото). Тогава изпитах остра нужда от „дообразование“ и започнах специализация във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Решението ми се оказа абсолютно правилно. Едногодишната специализация беше от полза не само за мене, но и за учениците ми. През този период с литература във висши училища кандидатствах над 15 мои ученици. Всички бяха приети за студенти. Една ученичка получи оценка отличен 5.75 в Софийския университет. Мисля, че тези години ми донесоха най-голямото професионално удовлетворение.

Връщайки се назад, не мога да подмина нито една професионална година. Всяка е имала своите предизвикателства, успехи, повод да се направи равносметка. И днес продължавам да се уча.

7. Каква разлика правите в отношението на отделните випуски към литературата?

Нагрупаният опит е полезен само когато се обогатява. Ученето през целия живот винаги е било валидно за действащия учител.

7. Всеки учител може с часове да говори за отношението на учениците към предмета му. Литературата е предмет, към който всички имат отношение – тя е животът, тя е самите нас.

Първите ми ученици ми доставиха най-приятните мигове на професионално удовлетворение. Става дума за 80-те години на миналия век, когато книгата беше институция. За книги се чакаше на опашка. За книги се търсеха „връзки“. Учениците четяха. Часовете по литература не бяха часове за решаване на тестове, а за излагане на тези. И всяка теза се доказваше чрез текста.

Четяха и литературна критика. Често пъти подлагаша на съмнение критическите мнения. И пишяха. Разсъждението върху литературен проблем беше начин да изразиш себе си. Да, да изразиш себе си, а не да приведеш чуждо мнение по поставения въпрос. Нямахме плагиатство. Само мисли на млади хора със своя позиция по проблема.

За съжаление, с годините този интерес намаля. Сведохме литературата до тестови въпроси с посочени отговори. А това само по себе си не означава ли, че може и да не четем текста? Преди години имаше една поредица за ученика „Литературните текстове в 64 страници“. „Дядо Горю“ в 64 страници...!!!

Днес у малките ученици има по-голям интерес към четенето (по-голям в сравнение с гимназистите). След VI клас този интерес намалява и постепенно изчезва. Никого няма да изненадам с констатацията, че масово учениците от гимназията не четат изучаваните литературни текстове. И резултатите са налице: трудно се справят със задачата „четене с разбиране“, трудно формулират собствена теза по поставен проблем, трудно определят подтезите в един текст.

8. От стари времена се знае, че „Покрай наш Иван, и свети Иван“. А от Възраждането е ясно, че учителят прави училището. Много е важна личността на учителя в българското училище. Той е медиаторът между ученика, литературния текст и автора. Ученикът възприема преподаваното чрез всичките си сетива. Макар през последните години тази ключова роля на учителя да беше сериозно накърнена, в много случаи личността на учителя е от изключителна важност. Колкото по-ерудиран е той, толкова повече се вдига и летвата пред ученика.

Мисля, че тези 30 години в училище не са ми попречили да се съхраня като личност. Старая се да бъда в крак с времето, да следя новостите, да прилагам наложили се в практиката методи на работа. Преди няколко години бях удостоена с наградата „Неофит Рилски“. Приемам я като признание и за труда на моите ученици.

8. Каква е според Вас ролята на личността на преподавателя по български език и литература? Как се съхраняват като личност? Разкажете и дайте примери, а ако е възможно, приложете материали, които разкриват отношението на учениците към личността Ви.

9. *Какъв е бил подходът Ви към личността на ученика? Как трябва да го обучавате – като се стремите да запазите детското у него или като формирате мислене и поведение на възрастен човек?*

10. *Какво е разбирането Ви за спонтанността в обучението? В кои случаи учителят трябва да е спонтанен или неговият успех зависи от логичното следване на предварително подготвения урок?*

През годините на учителската си практика имам един принцип: ученикът завършва и влиза в живота. Тогава ставаме равни. Трябва да се отнасям с него така, че след училище да си останем приятели. Старая се да не изневерявам на това правило и мисля, че съм успяла.

9. Винаги с уважение. Учила съм деца на съседни, на близки и роднини. В тези случаи трябва да намериш точните пропорции и да запазиш баланса, без от това да пострада авторитетът ти. В началото винаги е имало леко отдръпване на децата, недоверие, че поведението им вече е „на показ“. С много търпение сме постигали разбирателство и доверието между нас не е било накърнявано.

Нали всеки човек до края на живота си остава дете? И нали детето е по-любознателно и по-открито от възрастните?

Мисля, че подходът на учителя към детето е различен във всяка възраст. Да гледаш на детето като на малък възрастен, е едно, а да „вдетиняваш“ един младеж, е нещо друго. Считам, че малкото дете трябва „да се води“, като се използва наивитетът му и ненаатрапчиво му се обяснява (чрез играта например), че то се подготвя за отговорностите си в живота.

При по-големите, без да се накърнява честолюбието им, трябва да им се припомня детството и стремежите, които са имали в тази възраст.

Урокът е една брънка от веригата, наречена обучение. Ролята на дисциплината е важна в този процес. Следването на определени правила и последователност създава рутина.

Всичко това може би звучи логично. И без съмнение, е много необходимо. Но в училище се обучават хора. Ако пренебрегнем емоциите, мисля, че осакатяваме тези хора. А литературата докосва душата на човека. Ако душата му е натоварена с нещо различно от това, с което трябва да го занимаваме, можем ли да разчитаме на успех? Мисля, че не.

10. Спонтанност може да се получи по различни поводи. Понякога отговор на поставен въпрос може да промени изцяло замисъла на урока. В такива случаи оставям настрана предварителния план и продължавам според създалата се ситуация. И винаги резултатът е бил с положителен знак.

Казано по друг начин, мисля, че нестандартното, разкрепостеното подходане към проблемите носи по-трайни резултати. Това не означава, че отричам последователността и дисциплината. Но всичко трябва да бъде точно премерено.

Тази година бях в час, когато стана земетресение. След първоначалната паника децата се успокоиха. Но беше невъзможно да говорим

11. Какво е отношението Ви към учебниците по български език и литература и учебните помагала? Намирате ли разлики в концепцията и методическата структура на учебниците, с които сте работили през годините?

12. Дайте примери за добри начала в обучението по български език и литература в тоталитарното време и такива, характеризиращи негативно този период, ако сте били учител по това време!

13. Посочете добри практики, до които сте стигнали и които сте упражнявали в учителската си кариера!

за фолклорните празници. Насочих разговора към взаимопомощта, към съпричастността с другия. И довършихме спокойно часа.

11 – 12. Учебникът е задължителна книга за ученика. Той трябва да бъде написан достъпно, интересно, да провокира любопитството на ученика, да съдържа в синтезиран вид най-съществената информация, която трябва да се запомни. Учебникът трябва да съдържа алгоритъм, за да бъде функционален.

В това отношение учебниците по литература в българското училище не изпълняват своята роля. Те са прекалено академизирани, препълнени с излишна информация, залага се повече на наизустяване, вместо да се стимулира творческото мислене. За младия човек, който и бездруго малко чете, класическата литература е трудно разбираема. За да разбере една творба, той трябва добре да познава епохата, бита. Разминаването между учебното съдържание по литература и история например само усложнява работата в час. Програмата е пренаситена с текстове, за чието усвояване са нужни повече часове. А такива по програма няма.

По сходен начин стоят нещата и при учебните помагала. В момента издателите предлагат много помагала, някои със съмнителна стойност. Ученикът изпада в ужас от количеството им и предпочита да се довери на „Romagalo.com“⁴. Така всички опити да се постигне резултат търпят провал.

Преди 30 години нещата стояха по друг начин. Имаше само по един вариант на учебник, помагалата също бяха в ограничени количества. Изучаваха се и по-малко на брой текстове. Разбира се, разликата не е само в количествените показатели. Като недостатък в миналото бих посочила политизирането на литературата.

13. Вече споменах, че според мене излизането от рамките на стандартния урок по литература винаги дава положителни резултати. Това не означава, че поставям под съмнение методическата организация на учебния час, но считам, че учениците имат нужда да изразят себе си в по-различни форми. Така се дава възможност да се утвърди груповата работа, да се развиват изследователските способности на учениците, ораторските им качества. В това отношение съм използвала възможностите на литературната конференция, кръглата маса, комбинирани уроци (в VII клас комбиниран урок по български език и биология, уроци по литература и изобразително изкуство). Децата проявяват интерес и желание да се докажат. Предварителната подготовка е много задълбочена, а получените знания оставят по-трайни следи.

Разбира се, това не може да бъде ежедневие. Старая се при всеки випуск веднъж годишно да имам подобно занятие.

При по-малките ученици добри резултати дава игровата форма. Драматизацията на приказка, изработване на декори за театрално представление сплотяват децата и им помага да научат нещо повече за герои, символика и т.н.

14 – 17. Уменията се придобиват с опита. За спокойствието и професионалния комфорт на младия учител всичко трябва да бъде предварително подготвено, отработено. С времето тези операции отпадат, но на тяхно място идват други. Много е важно да се познават добре учениците, с които се работи. Ако учителят познава техните емоции, интереси, слабости, може прекрасно да увеличи аудиторията и позовавайки се на художествения текст, да обучава и образова.

Ако учениците са мотивирани и имат интерес към литературата, само поставянето на проблема е достатъчно условие да се проведе един пълноценен час.

Училището е институция, която обучава и възпитава едновременно. Външният вид на учителя трябва да бъде съобразен с тези изисквания. Учениците в прогимназиална и гимназиална степен се отнасят много взискателно към външния вид на учителя. Все пак – по дрехите посрещат. Малките са по-спонтанни и непринудено изразяват одобрението и неодобрението по отношение на външния вид на учителя. Така обратната информация идва веднага и съм наясно дали ме одобряват, или не. Старая се да се обличам нито строго класически, нито negliжирано. Имам предпочитания към определени цветове, но никога не съм ги използвала като средство за въздействие.

Вероятно учениците по-добре биха отговорили за характерен мой жест. Като на повечето учители, ръцете са ми активни помощници. В определени случаи – Ден на ученическото самоуправление, серенади – ученици влизат в моята роля. Тогава имам възможност да се наблюдавам отстрани и виждам, че те добре са „усвоили“ жестикулацията на ръцете ми.

18. Оценката по литература съдържа голям процент субективизъм. Много фактори влияят върху учителя, когато поставя оценка. Има значение дали оценката е на писмена работа, или на устен отговор И в двата случая крайното решение може да оцети ученика. Категорично не приемам тестовата форма на изпитване като определяща. Мисля, че бъдещето ще наложи творческото писане като надеждна форма, чрез която може и да се стимулира мисленето и да се развива творческото въображение на учениците.

14. Какъв е бил подходът Ви към писмените работи на учениците и как сте развивали писмената им култура? Посочете някои особено сподруливи и характерни за Вашия подход теми за писмени съчинения!

15. Как според Вас трябва да бъде преподавана и анализирана художествената творба в училище?

16. Какво е Вашето отношение към въпроса като начин за проблематизиране на анализа в обучението? В кои случаи може да се диалогизира без въпроси? В кой етап от развитието си като учител сте изградили уменията си да задавате въпроси?

17. Какво е отношението на учениците към външния Ви вид? В кои случаи сте си позволявали чрез определен цвят или модел дреха да въздействате на учениците? Опишете свой характерен жест!

18. Какво е мнението Ви за оценяването на учениците в обучението по български език и литература? Представете свои

практики в този вид дейност на учителя!

19. Използвали ли сте средствата на хумора и смеха в обучението? Какви прийоми сте прилагали за създаване на добро настроение в час? Опишете някоя комична ситуация!

20. Като завършите анкетата, посочете кого бихте желали да погалите с ръка и кого – с ум!

На тези начала залагам и в практиката си. Старая се да балансирам между устно и писмено изпитване. Поне веднъж на срок – освен задължителните писмени изпитвания – задавам на учениците задача за създаване на кратък текст, темата на който е провокирана от изучаваното литературно произведение и е отнесена към нашето съвремие. Получават се интересни разсъждения, които винаги са много искрени и спонтанни.

19. Смехът е отговор на ситуация, случила се в часа. Самоцелно никога не съм търсила смеха като ефект в урока. Ако се създаде някаква спонтанна ситуация, търся начин да извлека някаква поука от това. Настроението на учениците трябва да се използва за постигане на положителни резултати, а не да се потиска. Три минути смях могат да създадат територия за 42 минути ползотворна и успешна работа.

20. С ръка бих погалила всеки, който ми подаде своята. С ум бих погалила онзи, който желае да се възползва от опита и знанията ми.